

Woordenlijst

Albigeois: zo noemde men de Katharen in Zuid-Frankrijk.

Kathaar: Grieks voor ‘puur’. Een geloof dat een wereld van goedheid predikt, werk van God, tegenover een wereld van kwaad. De Katharen geloven ook in soberheid.

Lice: ruimte tussen twee ommuringen.

Machicolis: overhangende stenen galerij met openingen in de vloer waardoor geschoten kan worden (van boven naar beneden).

Schietgat: verticale gleuf voor het boogschieten.

Valhek: een houten of ijzeren hek dat vertikaal glijdt om een doorgang af te sluiten.

Praktische informatie

Gemiddelde tijd voor het bezoek aan het kasteel en de omloop: 1 uur

Gemiddelde tijd voor het bezoek aan de ommuring: 45 min.

Bepaalde rondleidingen met toelichting.

Rondleidingen-conferenties.

Rondleidingen met audiogids.

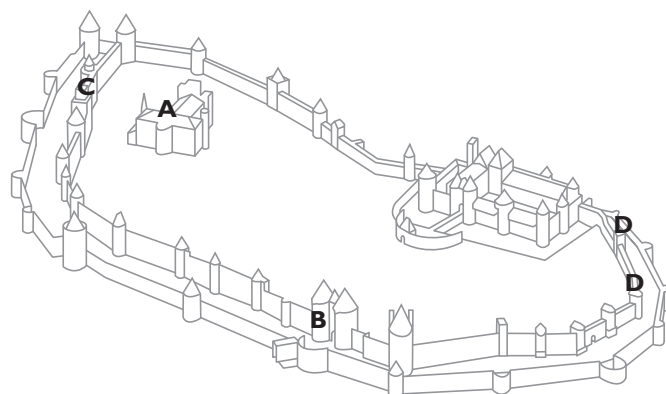
Aangepaste rondleidingen voor minder validen.

Het Centre des monuments nationaux geeft een collectie gidsen uit over de Franse monumenten, die in diverse talen vertaald zijn. De Éditions du patrimoine worden in de boekhandel verkocht.

Centre des monuments nationaux
Château comtal de la cité de Carcassonne
1 rue Viollet-le-Duc
11000 Carcassonne
tél. 04 68 11 70 77
fax 04 68 11 70 71

www.monuments-nationaux.fr

Eugène Viollet-le-Duc en de restauratie van de stad

De ontluisterde stad

In 1659 markeert de inlijving van de Roussillon bij Frankrijk het begin van de ontluistering van Carcassonne. De lage stad wordt de woonplaats van de bourgeoisie. In het begin van de XIXde eeuw heeft het militaire garnizoen moeite om de versterkingen te onderhouden. De ommuringen worden gebruikt als steengroeven en vervallen.

Een groeiend besef

De geleerden van Carcassonne, waaronder Jean-Pierre Cros-Mayrevieille, mobiliseren zich en vinden in 1835 steun bij Prosper Mérimée, inspecteur bij de Historische Monumenten. In 1844 krijgt de architect Eugène Viollet-le-Duc opdracht om de basiliek Saint-Nazaire et Saint-Celse te restaureren (A). Vervolgens maakt hij een studie van de versterkingen die als basis zal dienen voor hun restauratie. Carcassonne, het mooiste voorbeeld van middeleeuwse militaire

architectuur, wordt gedurende vijftig jaar één van de grootste restauratieprojecten in Europa.

Restauratie volgens Viollet-le-Duc

In 1853 stelt Viollet-le-Duc een eerste restauratieproject voor, dat de basis vormt voor de werkzaamheden van 1853 tot 1862, en een gedeelte van de ommuring en de poort van Narbonne betreft (B). Hij doet realistische en economische voorstellen, met negen torens zonder dak.

In 1862 presenteert Viollet-le-Duc een tweede project dat minder pragmatisch is dan het eerste en een algehele restauratie voorstelt. Het betreft de Poort van Saint-Nazaire (C). Tussen 1879, sterfdatum van Viollet-le-Duc, en 1910, voltooit architect Paul Boeswillwald de restauratie. Hij gaat verder met het afbreken van gebouwen die niet bij de ommuring horen: in totaal 112 huizen die tussen* de ommuringen zijn gebouwd worden onteigend en verwoest.

De daken

Viollet-le-Duc voorziet de torens van puntdaken met lauzes, de lokale leisteen. In de jaren 60 wil men het aanzicht van de stad variëren met de verschillende vormen die de geschiedenis had kunnen nalaten en geeft de gallo-romeinse torens (D) weer platte daken met pannen. Zo wordt de eenheid van de oorspronkelijke restauratie verbroken.

de stad Carcassonne

Een voorbeeldige restauratie

2500 jaar geschiedenis

Deze plek is al sinds de Oudheid bewoond en wordt in het Laat-Romeinse rijk beschermd door een gallo-romeinse ommuring. Maar dat verhindert niet dat West-Goten, Saraceners en Franken beurtelings de stad innemen.

Van onafhankelijkheid naar annexering

De Middeleeuwen worden overheerst door de machtige Trencavel dynastie. De stad speelt een belangrijke rol in het XIIde eeuwse Zuiden. Het kathaarse geloof krijgt er veel invloed en in 1208 roept paus Innocentius III op tot de kruistocht tegen de Albigeois*: Carcassonne wordt belegerd en geeft zich over. De stad wordt in 1226 bij het koninkrijk gevoegd en wordt de vestingstad die zij nu nog is.

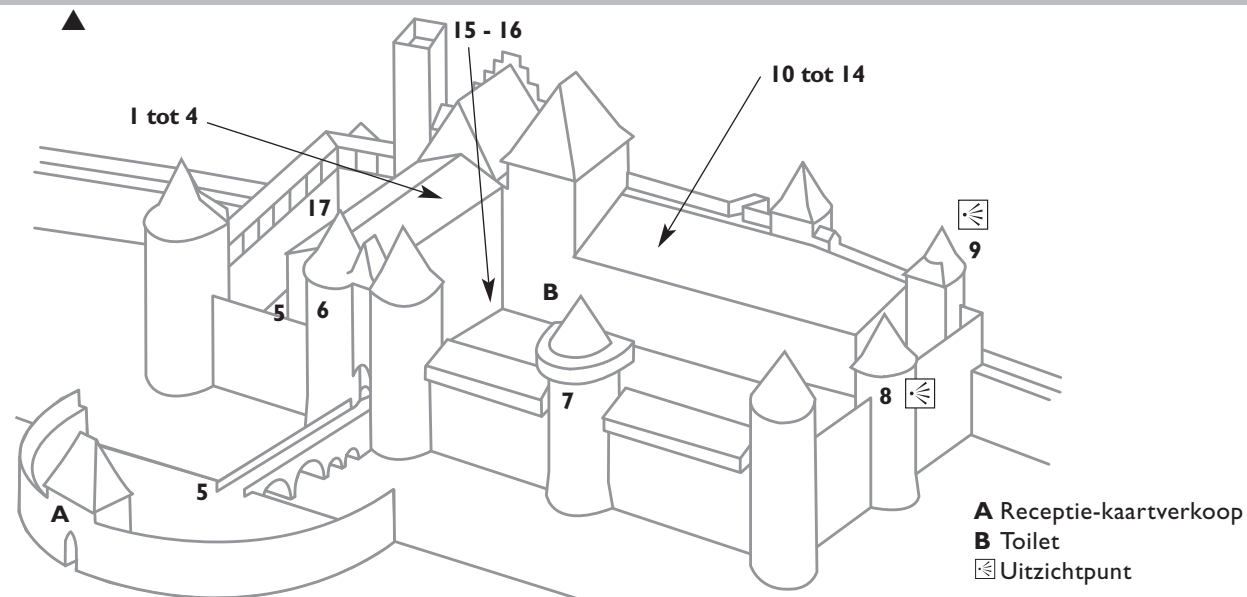

Herontdekking en restauratie

Tot de ondertekening van de Vrede van de Pyreneeën in 1658 bewaakt Carcassonne de grens tussen Frankrijk en Aragon. In de XIXde eeuw restaureert de architect Viollet-le-Duc de stad en herstelt haar middeleeuwse uiterlijk. In 1997 komt de stad op de lijst van Unesco werelderfgoed.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.

Een voorbeeldige architectuur

- 1 Het eerste dat de bezoeker ziet van **Eugène Viollet-le-Duc** zijn twee waterspuwers (kopieën die bestemd zijn voor de basiliek Saint-Nazaire) en een zicht op de binnenstad.
- 2 **Carcassonne**, een model van middeleeuwse militaire architectuur, was in de XIXde eeuw één van de grootste Europese restauratieprojecten. De eerste ommuring uit de IVde eeuw beschermt de stad nog tijdens de belegering in 1209. Na 1226 wordt de stad versterkt met een tweede ommuring, die in de XIIIde eeuw wordt gemoderniseerd.
- 3 **De twee ommuringen** ontmoeten elkaar bij de vierkante toren van de Bisschop, eind XIIIde eeuw, waardoor de toegang tot de 'lices'* kan worden afgesloten*. De dichterbij gelegen poort van Aude is één van de vier toegangspoorten tot de stad.
- 4 **De basiliek Saint-Nazaire et Saint-Celse** was tot 1801 de kathedraal van Carcassonne. Ernaast stond het bisschoppelijke paleis, zetel van de spirituele macht van de stad.

De middeleeuwse verdediging

- 5 **Het buitenwerk**, met kantelen, vormde een eerste obstakel voor aanvallers die vervolgens de open ruimte moet oversteken, binnen het bereik van de kruisboogschutters van het kasteel. In deze ruimte kon de verdediger ook zijn troepen verzamelen. De brug had een mobiel gedeelte. Door deze verdedigingswerken werd het kasteel nooit ingenomen.
- 6 **De toegangspoort**, aan de kant van de stad wordt sterk verdedigd: twee valhekken* worden bediend vanuit ruimtes op verschillende verdiepingen, zodat eventueel verraad van soldaten werd uitgesloten. Het gat in de vloer dient voor het mechanisme van het eerste valhek* en tegelijkertijd als machicolis*. De schietgaten* in de toren maken het mogelijk met boog of kruisboog te schieten.
- 7 **De torenomloop** is een houten galerij boven op en hangend over de vestingmuur, om het verdedigings-systeem bij belegeringen te versterken. Hierdoor kan vertikaal geschoten worden. Omlopen werden veel gebruikt in de XIIde en XIIIde eeuw maar worden vervangen door stenen machicolis*, minder gevoelig voor vuur.

8 **De binnenste vestingmuur.** In dit gedeelte zijn enkele Romeinse torens uit de IVde eeuw bewaard gebleven. Ze vallen op door hun U-vorm, naar buiten afgerond, en hun onderkant van baksteen. Tijdens het beleg van 1209 bestond alleen deze ommuring maar.

9 **Het buitenwerk van Aude**, op de plek van de kerk Saint-Gimer (1859), was een belangrijk onderdeel van de verdediging van het kasteel. Het beschermde de toegang tot de rivier via een passage tussen twee hoge, nog steeds bestaande muren.

De aanleg van een "museum"

- 10 **De middeleeuwse zalen**, zijn verschillende malen aangepast om er militaire garnizoenen te huisvesten en herbergen sinds 1927 een collectie beelden uit verschillende gebouwen uit Carcassonne en omgeving.
- 11 **De albasten kunstwerken**, uit het begin van de XVde eeuw illustreren het lijden van Christus. Zij komen uit een kerkretabel van de verwoeste stad. *De Maagd met de Glimlach*, uit de XIVde eeuw, is het werk van een Italiaans kunstenaar uit Sienna.
- 12 **De lage stad** wordt de "bastide Saint-Louis" genoemd en dateert van de belegering van 1240: Raymond Roger Trencavel's poging om de stad te heroveren op de hofmaarschalk van de Franse koning, met behulp van de inwoners, mislukt. De koninklijke strijdkrachten steken de voorsteden in brand en Lodewijk IX staat de herbouw pas zeven jaar later toe, aan de andere kant van de rivier. Aan het begin van de XIVde eeuw wordt de nieuwe stad één van de grote lakencentra van de Languedoc.
- 13 **de vestingtoren** van de burggraven Trencavel. De schilderijen illustreren de gevechten tussen vrije ridders en Sarraceners en de kruistochten waaraan de Trencavel in de XIIde eeuw hebben deelgenomen.

14 **In de Romeinse tijd** wordt Carcassonne welvaarend dankzij de ligging aan de handelsroute tussen Toulouse en Narbonne. De eerste ommuring van de stad wordt gebouwd in de IVde eeuw, tegen de barbaarse invasies.

De evolutie van het kasteel

- 15-16 **Het eerste kasteel van de Trencavel**, begin XIIIde eeuw, is tegen de Romeinse muur gebouwd. De kapel wordt gebouwd en aan het eind van de eeuw voegt men er de loodrechte vleugel aan toe. Voor de onrustige jaren van de kruistocht tegen de Katharen* krijgt de vestingtoren kantelen en wordt de wachttoren verhoogd. In 1226 wordt Carcassonne bij het gebied van de Franse koning gevoegd en wordt de ommuring en de barbacane aan de kant van de stad gebouwd, ook om zich tegen de bevolking te beschermen. Tussen de XIIIde en de XIVde eeuw wordt het fort omgetoverd in een heerlijke behuizing: in de zuidelijke binnenplaats worden gebouwen neergezet en de woongebouwen worden verhoogd. **De vestingtoren:** boven het gepaarde raam, in de muur, geeft het spoor van de oude kantelen de hoogte aan van de versterkingen aan het begin van de XIIIde eeuw. Lager zorgden gaten voor de afvoer van regenwater.
- 17 **In de zuidelijke binnenplaats** zijn op de grond en de muren nog de resten te zien van de grote praalzaal van de hofmaarschalken van de Franse koning, die in de XIIIde of XIVde eeuw werd toegevoegd.
- 18 **De plaats van de kapel** van het kasteel uit de XIIde eeuw, gewijd aan de Maagd, is op de vloer te zien.
- 19 **De tekeningen van Viollet-le-Duc** geven een ideaalbeeld van de stad aan het eind van de XIIIde eeuw: hier de achterzijde van de ommuring en van de zuidvleugel.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.